

Motion till riksdagen

1987/88:Jo39

av Gunhild Bolander (c)

med anledning av prop. 1987/88:85 om
miljöpolitiken inför 1990-talet

Miljövårdsfrågorna, försurningen av luft, mark och vatten är av stort gemensamt intresse för länderna runt Östersjön. Orsakerna till den accelererande försurningen, transportereringen genom luft- och vattenströmmar, påverkan på växtlighet, djur och kulturarv i form av bebyggelse och miljö är viktiga frågor, som utreds i resp. land och diskuteras gemensamt länderna emellan. Behovet är stort av en gemensam station, där den långdistanta transportereringen av luftföroreningar kan isoleras och specialstuderas utan att risk föreligger att lokala utsläpp skulle kunna påverka resultaten.

Länderna runt Östersjön är särskilt utsatta för långdistant transporterering av luftföroreningar. Gotland är därvid inget undantag. Den kalkhaltiga berggrunden på ön har tidigare tagits till intäkt för att några försurningsproblem inte skulle föreligga. Dock har det visat sig att skogsskadorna på Gotland hör till de allvarligaste i landet. Stenhusen och de medeltida stenkyrkorna med sina skulpturer och glasmålningar har oreparabla skador. Med anledning av detta har länsstyrelsen i Gotlands län tagit fram ett förslag till program för övervakning av luftburna föroreningar på Gotland. Riksantikvarieämbetet har utarbetat ett handlingsprogram gällande luftföroreningarnas skadeverkningar på kulturminnen, där Gotland specialstuderas. Stockholms universitet har med sin filial Askölaboratoriet på Gotland inrättat en station för studier av miljön i vattnen.

Gotland, som en ö mitt i Östersjön, har emellertid ett gynnat läge när det gäller studier av luftföroreningarnas orsaker och effekter. På ön skulle de lokala resp. långdistanta, gränsöverskridande luftföroreningarnas inverkan kunna isoleras. Frånvaron av större industriutsläpp möjliggör både studier av de mellaneuropeiska luftföroreningarnas transporterering och synergistiska effekter av kväveutsläpp lokalt i tätorten Visby.

Möjligheter att analysera de olika forskningsresultaten finns redan nu på ön. Sedan ett antal år utnyttjar Chalmers tekniska högskola Cementa AB i Slite vad gäller vittringsprover från sand- och kalksten från hela landet, då man här har ett avancerat laboratorium och betydande kapacitet. Byggnadshyttan på Gotland har nyligen inlett sin verksamhet med restaureringar på Gotlands medeltida kyrkor. Enligt riksdagens beslut har hyttan forsknings- och utvecklingsarbete på sitt program. Hit hör naturligt luftföroreningar och deras inverkan på byggnader och skulptural utsmyckning. År 1986 startade vid Slite stenhuggeri en utbildning i kvalificerat stenhuggeri, för närvarande den enda skola av detta slag i Norden. Förslag om samnordisk ingenjörsutbildning med anknäpning till stembearbetning diskuteras.

Forskning i miljöfrågor är i högsta grad ett tvärvetenskapligt ämnesområde. Här behövs kompetens av fackfolk i fysik, kemi, mikrobiologi, meteorologi, arkitektur och kulturhistoria. Det är nödvändigt med samverkan mellan olika länder som indirekt förorsakar varandra skador genom luftföroreningen. Samverkan behövs också mellan vetenskapsmän och den praktiskt arbetande yrkeskåren. Redan nu är olika instanser och institutioner i färd med att inrätta små forskningsstationer på Gotland för att studera luftföroreningarnas effekter inom olika områden. Regeringen bör därför nu ta initiativ till att föreslå Östersjöländerna att Gotland får utgöra bas för ett gemensamt forsknings- och utvecklingscentrum för studium av luftföroreningarnas inverkan på mark, vatten och den byggda miljön. På ön finns resurser för avancerad laboratorieverksamhet vid Cementa AB, forsknings- och utvecklingsmöjligheter vid Byggnadshyttan och en praktiskt verksam yrkeskår. Det finns mätstationer för föroreningar av luft, vatten och kulturmiljö samt unika möjligheter att särskilja långdistanta gränsöverskridande luftföroreningar från länderna runt Östersjön.

Mot. 1987/88
Jo39

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om lokalisering av ett internationellt forskningscentrum till Gotland.

Stockholm den 5 april 1988

Gunhild Bolander (c)